

7 Gwers o Nehemeia
ar gyfer Eglwysi sydd am dyfu.
gan Y Parchg. Rhys Llwyd, Caernarfon

**“Yr oedd gan y bobl galon i weithio.”
(Nehemeia 4:6)**

Sesiwn 1

Adnabod yr angen
(Nehemeia 1)

Sesiwn 2

Cynllunio'n ofalus
(Nehemeia 2)

Sesiwn 3

Delio â gwrthwynebiad a thrafferthion
(Nehemeia 2, 4 a 6)

Sesiwn 4

Gwaith tîm
(Nehemeia 3 ac 11)

Sesiwn 5

Arwain drwy wasanaethu
(Nehemeia 5)

Sesiwn 6

Ffydd ac ymroddiad
(Nehemeia 8, 9 a 10)

Sesiwn 7

Dyfalbarhau a chanolbwyntio
(Nehemeia 13)

Sesiwn 1

Adnabod yr angen

(Nehemeia 1)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 1:1

Mae'r Hen Destament yn cynnwys gwahanol fathau o lyfrau – llyfrau barddonol fel y Salmau a Chaniad Solomon, llyfrau o broffwydoliaethau fel Jeremeia ac Eseia a llyfrau hanes sy'n sôn am ymwneud Duw â'i bobl. Llyfr hanes yw Nehemeia. Mae'n adrodd stori ailgodi muriau Jerwsalem a hanes pobl Dduw yn adnewyddu eu ffydd. Mae rhannau o Nehemeia wedi eu sgwennu yn y person cyntaf a dyna pam y mae rhai penodau yn darllen fel dyddiadur neu flog.

Dros y saith sesiwn nesaf byddwn ni'n edrych ar y themâu canlynol:

- i) Adnabod yr angen (Nehemeia 1)
- ii) Cynllunio'n ofalus (Nehemeia 2)
- iii) Delio â gwrthwynebiad a thrafferthion (Nehemeia 4 a 6)
- iv) Gwaith tîm (Nehemeia 3 a 11)
- v) Arwain drwy wasanaethu (Nehemeia 5)
- vi) Ffydd ac ymroddiad (Nehemeia 8, 9 a 10)
- vii) Dyfalbarhau a chanolbwyntio (Nehemeia 13)

Y gobaith yw y bydd edrych ar sut aeth Nehemeia a phobol Jerwsalem ati i ailgodi'r muriau ac aildanio eu ffydd yn Nuw yn help i ni wneud yr un peth yn ein cymunedau a'n capeli/eglwysi drwy Gymru.

Gadewch i ni ddechrau drwy fynd yn ôl i'r flwyddyn 445 cyn Crist, tua 2,500 o flynyddoedd yn ôl a darllen Nehemeia pennod 1 gyda'n gilydd.

Roedd hi'n fis Cislef, sef tua mis Tachwedd neu fis Rhagfyr yn ein calendr ni heddiw. Mae'r ddrama'n dechrau ym mhalas y Brenin Artaxerxes yn Shwshan, dinas a fyddai heddiw yn Iran. Roedd Nehemeia yn bell o gartref. Daeth ei frawd, Chanani, a rhai o'i ffrindiau o Jerwsalem at Nehemeia yn Shwshan. Yn naturiol dyma Nehemeia'n holi: "Sut mae pawb yn Jerwsalem?" Dyna gwestiwn y byddwn ni i gyd yn gofyn am ein ffrindiau a'n teulu na fyddwn wedi'u gweld ers amser. Yna, dyma'r newyddion drwg yn cael ei dorri. Roedd ei deulu a'i ffrindiau yn Jerwsalem yn cael "amser anodd" oherwydd fod wal Jerwsalem wedi ei chwalu a bod giatiau y ddinas wedi eu llosgi â tân.

Mae'n anodd dychmygu sut y byddai Nehemeia wedi teimlo wrth glywed y newyddion. Ond gadewch i ni drïo rhoi ein hunain yn esgidiau Nehemeia wrth glywed yr hanes yma.

Gwylwch clip fideo Sesiwn 1:2

Dychmygwch eich bod chi filltiroedd i ffwrdd o'ch cartref a'ch eglwys. Beth am drafod pa mor bell o gartref rydych chi wedi bod?

Dyma chi'n clywed bod tân wedi bod yn eich cartref neu'ch capel/eglwys, ac o ganlyniad bod eich teulu a'ch ffrindiau yn cael "amser anodd" yn debyg i bobl Jerwsalem yn llyfr Nehemeia.

Beth fyddai'ch ymateb cyntaf chi?

Chwys oer i lawr y cefn. Wedyn, mae'n siŵr y byddai rhyw banig yn dod drosoch. Byddai llawer ohonon ni'n crïo. A dyna oedd union ymateb Nehemeia. Roedd yn crïo o waelod ei berfeddion dros ei bobl, dros ei deulu, dros ei ddinas a dros ei genedl.

Tybed pwy sydd wedi wylo dros gyflwr eich cymuned neu dros gyflwr ysbrydol Cymru yn ddiweddar?

Mae rhai Cristnogion yn wylo dros Gymru yn aml. Mi fydda i weithiau yn wylo dros ei chyflwr ysbrydol hi ac yn wylo hefyd am effaith yr argyfwng ysbrydol ar ein cymunedau: cyffuriau, goryfed, gwleidyddion di-asgwrn-cefn, materoliaeth ac ati. Mae'n bwysig sylwi beth mae Nehemeia yn ei wneud ar ôl wylo dros ei bobl. Mae'n mynd i ymprydio a gweddïo am ddyddiau.

Ydych chi'n ymprydio neu'n gweddïo dros gyflwr eich cymuned neu'ch capel/eglwys weithiau?

Dyma'r her gyntaf i ni o fywyd Nehemeia. Ar ôl adnabod yr angen, mae'n troi at yr un sy'n gallu newid y sefyllfa, sef Duw. Gadewch i ni edrych ar weddi Nehemeia nesaf. Wrth edrych ar ei weddi rydyn ni'n dysgu llawer am weddi a beth mae'n ei olygu i ymddiried yn Nuw.

Mae Nehemeia yn moli Duw am ei fawredd a'i ffyddlondeb i'w bobl. Roedd hi'n dipyn o beth i Nehemeia ddweud hyn gan fod hwn yn gyfnod pryd roedd hi'n ymddangos i'r Iddewon bod Duw wedi troi ei gefn arnyn nhw.

Ydyn ni fel Cymry'n teimlo weithiau bod Duw wedi troi ei gefn arnon ni?

Mae Nehemeia'n cyffesu ei bechodau ei hunan a phechodau ei gyd-Iddewon gerbron Duw. Yr awgrym yn y weddi yw na fuodd yr Iddewon yn ffyddlon yn eu cariad at Dduw a'u bod heb gadw gorchmynion Duw. Mae'n bwysig i ni hefyd gydnabod bod Cymru, ar y cyfan, wedi crwydro yn bell oddi wrth Dduw.

Mae'n bwysig ein bod ni'n onest gyda Duw mewn gweddi. Mae'n rhaid i ni gydnabod ein beiau a'n pechodau wrth Dduw. I bobl sydd eisiau perthynas gyda Duw, mae'n rhaid dechrau'r daith drwy gydnabod ein pechodau. Mewn ffordd, mae'n debyg i fynd at y Doctor. Mae'n rhaid i chi ddechrau trwy gydnabod eich bod yn sâl a bod angen eich gwella

– adnabod y symptomau ac yna gall y Doctor roi'r feddyginiaeth.

Erbyn diwedd y weddi mae Nehemeia yn diolch i Dduw am drefnu ateb i'r broblem ac mae'n ymbil ar Dduw i wrando ar ei weddi a'i ddefnyddio fel gwas i helpu i adfer Jerwsalem a'i phobol.

Y ddwy wers bwysig ar ddechrau hanes Nehemeia yw ei fod:

i) yn adnabod yr angen a

ii) yn ceisio Duw mewn gweddi gan mai Duw yw'r un sydd yn abl i newid y sefyllfa.

Trafodwch beth yw'r angen yn eich cymuned a'ch capel/eglwys chi ac yna ceisiwch Dduw mewn gweddi fel y gwnaeth Nehemeia. Am y tro, ceisiwch osgoi trafod atebion posib – pwrpas y sesiwn gyntaf yma yw adnabod yr angen.

Gwyliwch clip fideo Sesiwn 1:3

Sesiwn 2

Cynllunio'n ofalus

(Nehemeia 2)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 2:1

Yn y sesiwn gyntaf, fe welson ni fod Nehemeia wedi cael baich gan Dduw dros Jerwsalem. Gweddïodd am fisoedd ac fe welodd yr angen. Gobeithio'n bod ni erbyn hyn wedi adnabod yr angen yn ein cymuned ni.

Ar ôl adnabod yr angen mae Nehemeia yn symud ymlaen i gynllunio. Yn y sesiwn yma, gobeithio y byddwn ni hefyd yn gweld bod cynllunio gwaith a chenhadaeth ein eglwys yn allweddol bwysig. Mae adnabod yr angen, teimlo baich a bwrw iddi yn llawn brwdfrydedd yn bwysig – ond rhaid hefyd gynllunio a threfnu yn ofalus.

Er mwyn cael amser i fynd i Jerwsalem, roedd rhaid i Nehemeia ofyn i'r Brenin am amser i ffwrdd o'i waith. Doedd y Brenin ddim yn dilyn yr un Duw â Nehemeia felly roedd hi'n wirioneddol wyrthiol fod y Brenin wedi gadael i Nehemeia ddilyn yr alwad a roddodd y Duw byw ar ei galon. Wrth edrych ar gyflwr ysbrydol a materol ein cymunedau, rydyn ni hefyd yn ymwybodol mai dim ond gwyrth sy'n mynd i newid cyfeiriad ein cymunedau. Mae'n bwysig cofio felly ein bod ni'n dilyn ac yn addoli Duw sy'n gallu gwneud yr amhosib!

I ba raddau mae'r dasg sydd o'n blaen yn ymddangos yn amhosib? Beth yw'r wers o Nehemeia ac o Mathew 19:26 - 'Ond dyma Iesu'n edrych arnyn nhw, a dweud, "Mae'r peth yn amhosib i bobl ei wneud, ond mae Duw yn gallu! Mae Duw'n gallu gwneud popeth!" ?

Trwy Nehemeia 2 rydyn ni'n gweld bod y cynllunio a'r paratoi yn mynd yn ei flaen yn dda, ond nid heb ei broblemau. Mae Nehemeia'n wynebu peth gwrthwynebiad ac fe fyddwn ni'n trafod sut mae delio â gwrthwynebiad a thrafferthion yn y sesiwn nesaf.

Ar ôl taith hir fyddai wedi cymryd rhai misoedd, mae Nehemeia o'r diwedd yn cyrraedd Jerwsalem i ddechrau ar y gwaith. Ar ôl misoedd o weddïo, misoedd o deithio a llawer iawn o baratoi a disgwyl ymlaen, mi fyddai rhywun yn disgwyl i Nehemeia fynd ati'n syth i ddechrau ar y gwaith.

Ond na, ar ôl cyrraedd mae'n gorffwys am dridiau cyn mynd ati (Ad. 2:11). Mae bywyd Nehemeia'n dangos i ni bod gorffwys a pharatoi yn hanfodol i fywyd a gwaith y Cristion. Mae'n ein helpu ni i ganolbwyntio ar ein gwaith a chanolbwyntio ar ein perthynas gyda Duw.

Yn ein byd prysur ni mae'n mynd yn fwyfwy anodd cael cyfle i orffwys. Rhaid i ni beidio â gweld ein gwaith gyda'r eglwys fel un cyfrifoldeb arall – un bêl arall i'w jyglo. Mae'n bwysig

i ni weld gwaith yr eglwys fel rhywbeth sy'n cyfoethogi ein bywyd ac yn ein cynnal, nid un cyfrifoldeb arall sy'n ein blino.

Ydych chi'n gweld eich bywyd eglwysig fel cyfrifoldeb neu fel galwad? Oes gwahaniaeth? Sut mae cael yr agwedd gywir at waith Duw yn ein cymuned?

Ar ôl cymryd amser i orffwys mae Nehemeia'n mynd allan i ddechrau archwilio'r ddinas i weld beth oedd o'u blaenau a sut fydden nhw'n mynd ati. Mewn geiriau eraill, mae'n mynd ati i gynllunio'n ofalus (Ad. 2:12-15). Yn ddi-ddorol, mae'n mynd allan liw nos gyda dim ond ychydig o bobl. Hynny yw, aeth e ddim allan ganol dydd o flaen pawb, dim sioe fawr – 'Edrychwch, dyma fi Nehemeia wedi dod i'ch sortio chi a'ch dinas allan!'. Dim o gwbl. Roedd y ffordd aeth o'i chwmpas yn ostyngedig iawn.

Mae hon yn her fawr i Gristnogion oherwydd mae llawer o bobl dros y blynyddoedd wedi siarad yn hyderus am ddod â'r efengyl i Gymru ond, am wahanol resymau, wedi methu. Mae optimistiaeth naif yn beryglus. Mae cynllunio a pharatoi'n dawel yn bwysig er mwyn cael yr effaith fwyaf pan rydych chi, yn y diwedd, yn mynd yn gyhoeddus gyda'ch cenhadaeth. Os ewch chi'n gyhoeddus heb fod wedi cynllunio'n iawn, yna aiff y cyfan yn fflwt.

Gwylwch clip fideo Sesiwn 2:2

Oes gyda chi brofiad o fentro gyda rhyw genhadaeth heb gynllunio'n iawn? Beth yw'r gwersi rydych chi wedi eu dysgu o'r profiad yna?

Ym mhennod 2, mae Nehemeia'n mynd o gwmpas y ddinas i gasglu'r ffeithiau. Mae'n archwilio'r mur, y pyrth a'r adeiladau yr oedd angen eu trwsio. Roedd Nehemeia'n gwybod bod angen seilio'r gwaith ar *ffeithiau* nid ar syniadau anghywir.

Mae gwers i ni fan hyn. Pa mor dda ydyn ni, mewn gwirionedd, yn adnabod ein cymuned ni? Lle yn union mae'r teuluoedd? Lle mae'r siaradwyr Cymraeg? Ydyn ni'n nabod ein cymuned fel y mae go iawn neu a yw'r syniadau sydd gennym am y gymuned wedi'u seilio ar ein rhagdybiaethau ni a'r cylch bach o bobl rydyn ni'n troi ynddo.

Beth am astudio demograffeg eich cymuned? Mae modd cael yr ystadegau oddi ar wefan eich cyngor sir neu ar wefan y cyfrifiad. Faint o blant? Pobl ifanc? Henoed? Faint sydd mewn gwaith? Faint sy'n ddi-waith? Beth am eglwysi'r cylch? Oes ardal yn y gymuned heb yr un eglwys yn ei chyrraedd? Mae'n bwysig i ni archwilio ein cymunedau yn yr un modd ag yr oedd Nehemeia'n archwilio Jerwsalem er mwyn adnabod ein cymuned a pharatoi'n iawn at y gwaith sydd o'n blaenau.

Ar ôl asesu'r sefyllfa, dod i adnabod y ddinas a gweld beth oedd o'i flaen, dyma Nehemeia'n dechrau tynnu mwy o bobl i mewn (Ad. 17-18). Sylwch ar y geiriau cynhwysol

– mae'n cynnwys pawb. 'Dewch', nid 'Rwy'n mynd' neu 'Cer di', 'Adeiladwn' nid 'Dwi'n mynd i adeiladu' neu 'Chi mynd i adeiladu'. Ar ôl i Nehemeia rannu ei stori hyd yma a rhannu'r weledigaeth roedd Duw wedi'i rhoi iddo, mae'n ysbrydoli pawb i berchnogi'r gwaith. “Awn ati i adeiladu” ac fe wnaeth pawb fwrw iddi.

Roedd pawb wedi dod i weld beth oedd ewyllys Duw ar eu cyfer nhw. Ydyn ni, bob un ohonon ni, wedi gweld beth yw ewyllys Duw i ni? Ydyn ni'n barod i fynd ati i gynllunio'n ofalus?

Gwyliwch clip fideo Sesiwn 2:3

Sesiwn 3

Delio â gwrthwynebiad a rhwystredigaethau (Nehemeia 2, 4 a 6)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 3:1

Wrth wneud gwaith Duw, byddwn ni'n dod wyneb yn wyneb â gwrthwynebiad o bryd i'w gilydd ac yn wynebu trafferthion yn aml. Trwy'r Beibl rydyn ni'n gweld pobl Dduw yn delio â gwrthwynebiad ym mhobman ac nid yw hanes Nehemeia ddim gwahanol.

Mae Nehemeia'n derbyn gwrthwynebiad gan dri cymeriad yn arbennig sef Sanbalat, Tobeia a Geshem. Trwy lyfr Nehemeia, mae'r cymeriadau hyn yn dychwelyd dro ar ôl tro i geisio gwrthwynebu Nehemeia, tanseilio ei waith a thorri calon pawb sy'n gweithio gydag e.

Wrth i ni edrych ar y ffordd mae Nehemeia'n delio â'r gwrthwynebiad a'r anawsterau yma, gallwn ni ddysgu sut mae delio â'n sefyllfaoedd ni hefyd pan mae pethau'n mynd yn anodd.

Beth yw'r sefyllfaoedd o wrthwynebiad a'r trafferthion rydych chi wedi eu profi yn ddiweddar?

Mae Sanbalat, Tobeia a Geshem yn ymddangos yn gyntaf ym mhennod 2, adnod 19:

“Ond pan glywodd Sanbalat o Horon, Tobeia, y swyddog o Ammon, a Geshem yr Arab am ein cynlluniau, dyma nhw'n dechrau gwneud hwyl am ein pennau a'n henllibio ni. “Beth ydych chi'n wneud? Ydych chi'n meddwl gwrthryfela yn erbyn y brenin?”

Dyma sut mae pobl negyddol yn gweithio, fel *gangs*. Mae pobl sy'n cynllwynio ac yn tanseilio ymdrechion pobl eraill yn aml yn ceisio hel cefnogwyr cyn mynd ati i wneud y drwg. Mae'n amlwg fan hyn fod Sanbalat a Tobeia wedi bod yn lledaenu eu gwenwyn a'u clecs ac wedi denu Geshem atyn nhw. Mae hel clecs wedi dinistrio a rhwygo cymdeithas sawl eglwys ac wedi tanseilio sawl menter genhadol.

Gwylwch clip fideo Sesiwn 3:2

Oes eisiau i ni fod yn ofalus i beidio â gwneud yr un camgymeriad â Geshem a dod dan ddylanwad pobl negyddol sy'n hel clecs?

Os ydyn ni'n dod ar draws ambell i Sanbalat a Tobeia y tu allan neu'r tu fewn i'r eglwys mae'n bwysig i ni redeg milltir rhag i ni ddod dan eu dylanwad.

Tacteg gwrthwynebwyd Nehemeia yw ei gamgyhuddo o wahanol bethau mewn ymgais i danseilio'r gwaith. Maen nhw wedi gweld a chlywed bod Nehemeia wedi cyrraedd Jerwsalem gyda marchogion ac wedi neidio i'r casgliad anghywir fod Nehemeia wedi cyrraedd i wrthryfela yn erbyn y Brenin. Mae'n bwysig i ni gofio nad ydy popeth rydyn ni'n ei glywed yn wir a'i bod yn hawdd i ni neidio i'r casgliadau anghywir am bobl a sefyllfaoedd. Wrth neidio i gasgliadau anghywir, gall tensiynau ac anghydfod godi o fewn yr eglwys.

Mae Nehemeia'n mynd ati i herio ac ateb y gwrthwynebwyd yn adnod 20:

"A dyma fi'n ateb, "Gyda help Duw byddwn ni'n llwyddo. Ei weision e ydyn ni, ac rydyn ni'n mynd i ddechrau ailadeiladu'r ddinas yma. Does yna ddim lle i chi yma, a 'dych chi erioed wedi bod â hawl i Jerwsalem.."

Mae'n bwysig nodi nad gennym ni ein hunain mae'r ateb. Rhaid pwysu ar Dduw yn hytrach na ni'n hunain i ateb y gwrthwynebwyd. Os byddwn ni'n ceisio pwysu ar ein gallu neu ein geiriau clyfar ein hunain mae'n bosib i ni wneud ffwl o'n hunain gan mai pechaduriaid ydyn ni fel pawb arall. Rhaid i ni, bob tro, bwysu ar Dduw a chyfeirio ato wrth ymateb i wrthwynebiad. Mae ymateb Nehemeia yn un gostyngedig: dydi e ddim yn dweud mai ef sy'n iawn. Ond yn hytrach, mae'n dweud ei fod yn ufudd i ewyllys Duw.

Sut mae gwneud safiad ac ymateb i wrthwynebiad mewn modd gostyngedig ac addfwyn?

Mae'n bwysig sylwi bod Nehemeia'n onest, hyd yn oed gyda'i wrthwynebwyd. Rhaid bod yn agored am ein ffydd, ein cymhellion a'n hamcan. Os nad ydyn ni'n agored am ein cymhellion, yna fyddwn ni'n twyllo pobl ac yn yr hirdymor fydd hynny ddim yn dystiolaeth Gristnogol iach. Er enghraifft, os ydy'ch eglwys yn trefnu Barbeciw lle bydd yna sgwrs am Iesu, mae'n bwysig bod y bobl sy'n troi i mewn yn gwybod hynny o'r dechrau. Mae pobl yn gwerthfawrogi didwylledd ac os ydyn ni'n onest am ein cymhellion wrth estyn allan, mae pobl yn llai tebygol o wrthwynebu.

Mae Nehemeia yn agored iawn am ei gymhellion, mae'n gwasanaethu ac yn dilyn arweiniad Duw. Sut mae taro'r cydbwysedd iawn rhwng bod yn agored am ein cymhellion cenhadol ni a pheidio â dychryn pobl i ffwrdd?

Ym mhennod 4 mae Sanbalat a Tobeia yn ôl. Mae'r ddau wedi clywed bod Nehemeia a phawb wrthi'n ddiwyd yn ailgodi'r muriau a dydyn nhw ddim yn hoffi hyn. Mae hyn yn ein hatgoffa o un wers bwysig sef po fwyaf gweithgar y mae pobl Dduw, y mwyaf o wrthwynebiad y byddwn ni'n ei wynebu.

Ym mhennod 4 doedd Sanbalat a Tobeia ddim yn hoffi gweld Nehemeia yn llwyddo. Dydy pobl heddiw ddim yn hoffi gweld pobl eraill yn llwyddo. Ai oherwydd eiddigedd?

Os bydd rhywun yn gwneud rhywbeth yn dda, er enghraifft canu, chwaraeon neu sgwennu, bydd pobl yn ymateb: “Mae o'n meddwl fod o'n rhywun!” Mae'n bwysig ein bod ni'n osgoi'r negyddiaeth yma yng ngwaith yr Eglwys. Mae'n bwysig i ni feithrin diwylliant o ddathlu gyda'r sawl sy'n llwyddo ac osgoi eiddigedd.

Roedd gan Sanbalat a Tobeia agenda wahanol i Nehemeia. Roedd Nehemeia am ailgodi Jerwsalem, rhoi lle saff i bobl Dduw addoli a gweld adfywiad ymysg pobl Dduw. Agenda gwbl groes oedd gan Sanbalat a Tobeia. Doedden nhw *ddim* eisiau gweld y muriau yn cael eu hailgodi, *ddim* eisiau i bobl Dduw gael lle saff i addoli a *ddim* eisiau i'r bobl gael adfywiad.

Beth yw ein hagenda ni? Ydy'r blaenoriaethu'n iawn ar ein hagenda?

Mae pobl yn tueddu i gymryd yn erbyn pobl weithgar a chydwybodol yn arbennig os ydyn nhw eu hunain yn ddiog. Yn anffodus, yng ngwaith yr eglwys daw llawer o wrthwynebiad gan bobl sy'n gwneud dim byd eu hunain!

Pan ddaeth Nehemeia i Jerwsalem, roedd y ddinas wedi bod mewn cyflwr truenus ers dros ganrif. Dyna oedd y norm, roedd pobl wedi dod i arfer gyda'r sefyllfa. Ac felly byddai Nehemeia wedi cael gwrthwynebiad gan bobl draddodiadol oedd ddim eisiau gweld newid hyd yn oed os oedd y newid yna er gwell.

Oes profiad gyda chi o ddelio â phobl o fewn yr eglwys sy'n gwrthwynebu newid ar bob cyfri? Sut mae delio â gwrthwynebiad fel hyn?

Ym mhennod 6 mae Sanbalat, Geshem a Tobeia yn dychwelyd unwaith eto i geisio tanseilio Nehemeia a'r gwaith. Y dacteg y tro hwn yw ceisio tynnu sylw Nehemeia oddi wrth y gwaith y mae Duw wedi ei alw iddo. Ac mae'n siŵr fod hwn yn un o'r anawsterau rydyn ni hefyd yn gorfod delio gydag ef.

Yn ein heglwysi mae'n hawdd i'n sylw gael ei dynnu oddi ar yr hyn sydd wir yn bwysig. Mae'n hawdd i adnoddau ariannol prin ein heglwysi gael eu gwario ar drwsio'r organ neu'r to pan fo ei angen i ddatblygu gwaith cenhadol ac ati.

Dyma Sanbalat, Geshem a Tobeia yn anfon neges at Nehemeia ym mhennod 6:

1. Clywodd Sanbalat, Tobeia, Geshem yr Arab, a'r gelynyion eraill fy mod wedi ailadeiladu'r wal a chau'r bylchau i gyd (er fod drysau'r giatiau ddim wedi eu gosod yn eu lle bryd hynny). 2. A dyma fi'n cael neges gan Sanbalat a Geshem yn gofyn i mi eu cyfarfod yn un o'r pentrefi ar wastatir Ono.

Ar yr olwg gyntaf maen nhw'n ymddangos yn fwy cyfeillgar na'r arfer. Maen nhw'n dweud eu bod nhw am gyfarfod mewn lle niwtral am sgwrs gyda Nehemeia – falle'u bod nhw am

glirio'r awyr a cheisio cymod? Fe welodd Nehemeia trwy eu bwriadau, roedden nhw'n ceisio tynnu ei sylw oddi ar alwad Duw.

Ad. 3 Felly dyma fi'n anfon neges yn ôl yn dweud, "Dw i'n gwneud gwaith pwysig, ac felly alla i ddim dod. Alla i ddim gadael i'r gwaith stopio er mwyn dod i'ch cyfarfod chi."

Roedd rhaid iddo ganolbwyntio ar orffen adeiladu'r wal oherwydd mai dyna oedd galwad Duw iddo. Mae gan Dduw ewyllys a galwad i bob un ohonon ni. Ond rydyn ni'n byw mewn byd sydd â phethau a phobl yn galw arnon ni ac yn ceisio'n temtio a'n rhwystro rhag gwrando ar lais Duw a'i ddilyn.

Sanbalat, Geshem a Tobeia oedd yn ceisio perswadio a themtio Nehemeia i dynnu ei lygaid oddi ar ewyllys Duw. Beth neu bwy sy'n tynnu ein sylw ni oddi ar Dduw?

Efallai mai ffrind i chi neu berthynas sydd ddim yn rhannu'ch ffydd sy'n creu'r rhwystr? Falle mai rhywbeth digon diniwed ydyw – rhywbeth rydych chi'n hoffi ei wneud: dilyn tîm pêl droed – dilyn rhaglen ar y teledu – rhywbeth sy'n iawn yn ei le ond falle ei fod weithiau yn tynnu'ch sylw chi oddi ar Iesu.

Pan fo rhwystrau'n codi a phethau'n ceisio tynnu ein sylw, rhaid ymateb fel y gwnaeth Nehemeia drwy ddweud: "Na, rwy'n glynu wrth y weledigaeth mae Duw wedi'i rhoi i mi." Er gwaetha'r holl ymgais i danseilio ei waith, er gwaetha'r demtasiwn i fynd i lawr i lefel y gwrthwynebwyr a thafllu baw, mae Nehemeia yn gwneud yr hyn y dylen ni i gyd ei wneud sef glynu at y gwir a phwyso ar Dduw. Y gwirionedd yw'r arf cryfaf sydd gyda ni.

Gwylwch clip fideo Sesiwn 3:3

Sesiwn 4

Gwaith tîm

(Nehemeia 3 a 11)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 4:1

Ar yr olwg gyntaf mae pennod 3 o Lyfr Nehemeia yn darllen fel llyfr ffôn Jerwsalem. 38 enw wedi'u rhannu'n 42 tîm yn gweithio ar 7 ardal wahanol o'r ddinas. Byddai llawer o bobl yn dewis neidio dros yr adran yma gan dybio nad oes dim o werth mewn penodau fel hyn yn y Beibl. Ond mae'r rhestr hir yma o enwau yn dysgu gwerau bwysig iawn i ni, sef bod gwaith Duw yn waith tîm a bod lle i bawb yn y tîm.

Yn gyntaf, gadewch i ni edrych ar y gwaith ar Borth y Dom (neu Giât y Sbwriel) – ym mhennod 3, adnodau 13-14

13 Chanwân a phobl Sanoach oedd yn gweithio ar Giât y Dyffryn (neu Borth y Glyn). Nhw wnaeth ei hailadeiladu, a gosod ei drysau, ei bolltau a'i barrau yn eu lle. Nhw hefyd wnaeth y gwaith ar y wal yr holl ffordd at Giât y Sbwriel — 450 metr i gyd.

14 Malcîa fab Rechab, pennaeth Ardal Beth-hacerem, oedd yn gweithio ar Giât y Sbwriel. Fe wnaeth ei hailadeiladu, a gosod y drysau, y bolltau a'r barrau yn eu lle.

Mae Chanwân (Hanun) a'i ffrindiau – yn gyfleus iawn – yn penderfynu eu bod nhw wedi gwneud digon o waith cyn dod at Giât y Sbwriel. Mae'n debyg mai dyma'r rhan o'r ddinas yr oedd holl wastraff y ddinas yn pasio trwyddi. Ond roedd rhaid i rywun fynd ati i weithio yno a dyna Malcîa fab Rechab oedd yn rheolwr rhanbarth Beth-hacerem, yn gwirfoddoli.

Roedd Malcîa'n ddyn pwysig â swydd dda fel rheolwr rhanbarthol. Ond gwelodd fod gwaith i'w wneud ac er bod y gwaith hwnnw yn amhleserus, mae'n torchi ei lewys ac yn mynd ati.

Mae hanes Malcîa yn wers sy'n dangos ei bod yn bwysig i ni i gyd fynd at y gwaith yn ostyngedig a pheidio â meddwl ein bod ni'n rhy dda i wneud rhywbeth. Oes rhai tasgau'n haws i'w gwneud nag eraill? Sut mae meithrin yr ysbryd cywir wrth fynd ati at y tasgau llai deniadol, ond angenrheidiol, yn yr eglwys?

Mae'r holl enwau ym mhennod 3 yn ein hatgoffa fod Duw yn gwybod ein henwau ni i gyd. Rydyn ni i gyd yn bwysig i Dduw. Mae rhestrau fel hyn yn ymddangos sawl tro yn y Beibl – nid dim ond y bobl “enwog” sy'n cael eu henwi yn y Beibl ond mae cannoedd o bobl gyffredin fel ni yn y Beibl. Pam? Oherwydd ein bod ni i gyd, gerbron Duw, yn gydradd ac mae Duw eisiau perthynas gyda phob un ohonon ni.

Oherwydd bod y dasg mor fawr, rhannodd Nehemeia ei bobl yn dîmau er mwyn gweithio ar rannau gwahanol o'r prosiect. Roedd pob tîm yn gwneud tasgau gwahanol ond eto

roedd pawb yn unedig. Roedden nhw wedi eu huno yn y dasg o wasanaethu Duw a gweithio tuag at y dasg o weld enw Duw yn cael ei anrhydeddu eto yn Jerwsalem.

Gwyliwch clip fideo Sesiwn 4:2

Ym mha ffordd y gallwn ni rannu ein pobl yn dîmau i ganolbwyntio ar wahanol agweddau o waith yr eglwys ond cadw undod a chadw llygaid pawb ar yr un nod?

Un o brif broblemau eglwysi Cymru dros y ganrif ddiwethaf a hyd yn oed heddiw yw cwlt y pregethwr. Mae pregethu a dysgu'r Beibl yn bwysig ond nid dyna'n unig yw bod yn eglwys. Nid sicrhau bod rhywun yn y blaen yn pregethu bob dydd Sul yn unig yw bod yn eglwys. Mae eglwys go-iawn yn gorff o bobl sydd wedi eu huno yn Iesu Grist a phawb yn torchi eu llwys i wneud gwahanol bethau sy'n ennill eu cymuned i Grist.

Drosodd a throsodd ym mhennod 3 mae sôn eu bod nhw'n defnyddio hen gerrig i adeiladu mur newydd. Mae dwy wers i ni fan hyn. Yn gyntaf, mae llawer o eglwysi Cymru yn llawn o bobl hŷn os nad yn llawn o gerrig! Mae'n anghywir i ni feddwl am hyn fel problem, rhaid i ni ei weld fel cyfle oherwydd fe aeth Nehemeia ati i ailadeiladu Jerwsalem gan ddefnyddio'r hen gerrig.

Efallai fod rhai o aelodau hŷn yr eglwys yn teimlo eu bod nhw wedi pasio eu *use buy date* ac nad ydyn nhw o unrhyw werth i genhadaeth yr eglwys. Mae hanes Nehemeia yn dangos bod Duw yn gallu ac eisiau defnyddio'r hen gerrig i greu rhywbeth newydd.

Mae gan aelodau hŷn eich tîm brofiadau bywyd nad oes gan rai o'r aelodau iau. Mae'r aelodau hŷn wedi magu plant, eu gweld nhw'n tyfu fyny. Mae'r aelodau hŷn wedi delio â salwch ac yn gwybod beth yw'r profiad anodd o golli ffrindiau a theulu. Mewn eglwys iach mae yna rôl hollbwysig i'r hen gerrig.

Beth yw cyfartaledd oedran aelodau'ch eglwys? Ydych chi'n gweld hyn yn straen neu ydych chi'n gweld y potensial fel Nehemeia?

Ymlaen ym mhennod 11 mae Nehemeia yn rhoi gwahanol gyfrifoldebau i wahanol bobl ac yn anfon gwahanol deuluoedd i fyw a gweithio mewn gwahanol ardaloedd yn Jerwsalem a'r cylch.

Trwy lyfr Nehemeia mae'n amlwg nad dyn yn gweithio ar ei ben ei hun oedd Nehemeia. Roedd ganddo dîm y bobl oedd wedi ymrwymo i ddilyn a gwasanaethu Duw gyda'i gilydd. Wrth i ni fynd ati i estyn allan at ein cymunedau ni, mae'n bwysig i ni gofio bod Nehemeia a phobl Duw trwy'r Beibl a dros y canrifoedd wedi gweld y gwaith fel gwaith tîm – pawb â chyfrifoldebau a thalentau gwahanol ond yn gweithio at yr un nod.

Gwyliwch clip fideo Sesiwn 4:3

Sesiwn 5

Arweinyddiaeth - arwain drwy wasanaethu (Nehemeia 5)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 5:1

Er mai gwaith tîm yw gwaith eglwys Iesu Grist, mae'r Beibl yn ei gwneud hi'n amlwg mewn sawl man fod Duw yn galw rhai pobl i arwain. Gwaith tîm sydd i'w weld yn llyfr Nehemeia ond roedd angen rhywun i dynnu'r tîm ynghyd ac yna eu harwain. Nehemeia oedd y person hwnnw. Mae bywyd ac arweiniad Nehemeia yn dangos i ni fod arweinyddiaeth Gristnogol yn wahanol i'r syniad sydd gan y byd ynglŷn ag arwain. Mae arweinyddiaeth Gristnogol wedi ei seilio ar y modd mae Iesu Grist yn arwain – daeth Crist i wasanaethu ac nid i *gael* ei wasanaethu. Dyma'r allwedd i ddeall sut mae arwain yng ngwaith eglwys Iesu Grist. Gadewch i ni edrych ar bennod 5 o lyfr Nehemeia a chymharu'r ffordd dduwiol roedd Nehemeia'n arwain i gymharu ag arweinwyr eraill ei gyfnod.

Ym mhennod 5 mae Nehemeia yn dod ar draws sefyllfa anodd. Mae un carfan o bobl yn gorthrymu carfan arall ac mae'r rhai sy'n cael cam yn dod â'u cwyn at Nehemeia. Y peth cyntaf i'w nodi yw bod Nehemeia'n fodlon gwranddo ar ei bobl – rhywbeth y dylai pob arweinydd da a Duwiol ei wneud.

Beth yw'ch profiad chi yn yr eglwys neu yn eich lle gwaith? Oes profiad gyda chi o geisio gweithio gydag arweinwyr sy'n barod i wrando ar broblemau a syniadau pobl eraill? Pam y mae hon yn nodwedd bwysig ar gyfer arweinydd?

Ar ôl gwranddo ar y bobl mae Nehemeia yn mynd yn ddig iawn gyda'r sefyllfa (Ad. 6-8). Nid colli tymer o reidrwydd, ond yn hytrach mae'n dangos fod ganddo gydymdeimlad â sefyllfa ei bobl. Dyma nodwedd bwysig arall y dylai arweinwyr eglwys Iesu Grist ei dangos. Yn yr un modd ag y daeth Iesu i'r byd fel dyn er mwyn uniaethu gyda ni – dylai arweinwyr Cristnogol wneud pob ymdrech i ddeall ac uniaethu gyda sefyllfa a phersbectif pawb yn nheulu'r eglwys.

Y broblem yn Jerwsalem yng nghyfnod Nehemeia oedd bod y meistri'n afresymol wrth fynnu llogau uchel gan bobl gyffredin y ddinas. Oherwydd hyn mae Nehemeia yn eu ceryddu nhw'n llym. Mi ddylai'r arweinydd Cristnogol godi llais yn erbyn anghyfiawnder a chwifio baner y rhai di-lais pob cyfle posib.

Gwylwch clip fideo Sesiwn 5:2

Oes sefyllfaoedd yn ein cymunedau ni lle dylai arweinwyr yr eglwys gymryd ochr y difreintiedig a'r di-lais a chondemnio arweinwyr y byd sy'n ddi-hid am gyflwr pobl gyffredin?

Mae ail hanner y bennod (Ad. 14-19) yn mynd mlaen i gyferbynnu Nehemeia â'r arweinwyr ddaeth o'i flaen. Roedd hi'n amlwg fod y llywodraethwr oedd yna cyn Nehemeia yn cymryd mantais o'i safle fel arweinydd ac yn byw bywyd cyfforddus a bras ar draul y bobl gyffredin. Yn wahanol i'w ragflaenydd, chymerodd Nehemeia ddim o 'ddogn bwyd y llywodraethwr' (Ad. 14) oherwydd ei fod e'n gweld fod pethau'n anodd ar y bobl gyffredin ac felly roedd e am uniaethu gyda nhw.

Wrth feddwl am sgandal treuliau'r Aelodau Seneddol rai blynyddoedd yn ôl, oes gwersi gan ein heglwys a'n cymdeithas heddiw i'w dysgu o fywyd Nehemeia?

Yr allwedd i ddeall arweinyddiaeth dduwiol a gostyngedig Nehemeia yw'r ffaith ei fod, yn ei eiriau ei hun, yn 'ofni' neu'n 'parchu Duw' (Ad. 15). Os ydyn ni'n teimlo bod Duw yn ein galw i arwain yn ei eglwys, rhaid i ni gofio ein bod ni'n arwain nid i gael dylanwad dros bobl ond yn hytrach er mwyn gwasanaethu pobl. Daeth Iesu i'r byd i deyrnasu trwy, yn gyntaf, fynd yn was drosom ni i gyd.

Gwyliwch clip fideo Sesiwn 5:3

Sesiwn 6

Ffydd ac ymrwymiad

(Nehemeia 8, 9 a 10)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 6:1

Erbyn pennod 8 mae mur Jerwsalem wedi ei ailgodi gan Nehemeia a'i dîm. Popeth i weld mewn trefn felly. Traed i fyny? Teledu mlaen? Ddim o gwbl. Ar ddechrau'r gyfres yma o astudiaethau ar lyfr Nehemeia fe wnaethon ni nodi bod angen dau fath o adferiad yn Jerwsalem. Yn gyntaf, adfer ac ailadeiladu y mur, yr adeiladau ac ati yn llythrennol. Ond yn ail, adferiad ysbrydol.

Mae angen y ddau fath yma o adferiad ar y cymunedau rydyn ni'n byw ynddyn nhw ac yn ceisio dod â gobaith iddyn nhw hefyd. Mae'n bwysig ein bod ni'n gwasanaethu ein cymunedau ac yn dangos cariad Crist atyn nhw ond, fel yn hanes Nehemeia, mae hefyd yn bwysig ein bod ni'n ysgwyddo ein cyfrifoldeb fel eglwys i alw pobl i weld eu hangen ysbrydol a chredu yn Iesu Grist fel eu harglwydd a'u gwaredwr.

Ar ddechrau pennod 8 mae Esra'n ymuno â'r stori am y tro cyntaf yn llyfr Nehemeia. Roedd Esra'n arweinydd pwysig a ddaeth i Jerwsalem 13 o flynyddoedd cyn Nehemeia. Roedd Esra a Nehemeia yn gyfoeswyr ac yn gydweithwyr ond mae'n debyg y byddai ganddyn nhw alwad wahanol. Nehemeia oedd yr arweinydd gwleidyddol – ef oedd y llywodraethwr. Esra oedd yr arweinydd ysbrydol – ef oedd yr offeiriad a'r ysgrifennydd (scribe).

Mae'r Beibl yn sôn bod rhai'n cael eu galw i wasanaethu mewn ffyrdd ymarferol yn yr eglwys, fel Nehemeia (e.e. trefnu gwasanaethau, clybiau, gofalu am ochr ariannol yr eglwys ayyb...) a rhai'n cael eu galw i wasanaethu mewn ffyrdd mwy ysbrydol, fel Esra (e.e. paratoi astudiaethau Beiblaidd, arwain oedfaon, rhoi cynghorion bugeiliol ayyb...).

Pa fath o rôl mae Duw yn eich galw chi iddi yn ei waith?

Ar ddechrau pennod 8 rydyn ni'n gweld Esra'n darllen Cyfraith Moses i'r bobl, sef pum llyfr cyntaf ein Beibl ni heddiw: Genesis, Exodus, Lefiticus, Numeri a Deuteronomium. Un o'r pethau mwyaf trawiadol yw bod y bobl yn gwrando gydag awch!

Mae darllen a deall y Beibl yn medru bod yn anodd ond mae astudio'r Beibl yn rhan hanfodol o fywyd yr eglwys. Mae llawer o ffyrdd y gallwn ni, fel pobl Dduw yng nghyfnod Nehemeia, ddysgu o'r Beibl. Gallwn ddod at ein gilydd i edrych ar y Beibl ar y Sul, neu mewn astudiaeth, mewn cyfarfodydd anffurfiol yn nhai ein gilydd neu mewn caffis hyd yn oed. Mae'n bwysig i ni annog ein gilydd ac eraill i astudio'r Beibl adre ar ein pen ein hunain hefyd, neu gyda'r teulu neu ffrindiau. Ni fu hi erioed yn haws astudio'r Beibl gan fod sawl fersiwn o'r Beibl ar gael i'w darllen ar y we ac ar ein ffonau symudol.

Beth yw'ch profiad chi o astudio'r Beibl? Beth am rannu arferion da?

Efallai bod rhai ohonoch chi'n ei gweld hi'n anodd weithiau i ddeall rhannau o'r Beibl. Pan rydyn ni'n trio darllen a deall y Beibl mae'n hawdd iawn rhoi'r ffidil yn y to a mynd i wyllo'r teledu neu bori Facebook yn lle hynny. Ond yn Adnod 8 rydyn ni'n gweld bod pobl Dduw yng nghyfnod Nehemeia wedi dysgu dyfalbarhau a'u bod nhw'n helpu ei gilydd i ddeall y Beibl: 'Roedden nhw'n darllen o sgrôl y Gyfraith bob yn adran, ac yna yn ei esbonio, fel bod y bobl yn deall beth oedd yn cael ei ddarllen.'

Mae'n ddiddorol mai ymateb cyntaf y bobl wrth glywed yr Ysgrythurau a dod o flaen Duw oedd tristáu ac wylo. 'Roedd y bobl wedi dechrau crïo wrth wrando ar y Gyfraith yn cael ei darllen iddyn nhw.' Roedden nhw'n tristáu ac wylo oherwydd eu bod nhw wedi gweld eu hangen o flaen Duw. Roedden nhw wedi gweld eu bod nhw wedi crwydro – wedi byw bywydau hunanol a balch a heb roi lle canolog i Dduw yn eu bywydau a'u calonnau.

Wrth edrych ar y Beibl a dysgu am fywyd perffaith Iesu, rydyn ni'n gweld ein bod ni'n syrthio'n fyr iawn o'r safon. Rydyn ni'n siomi teulu a ffrindiau ac yn siomi Duw. Mae Nehemeia 9 yn mynd ymlaen i sôn am bobl Jerwsalem yn gweld eu hangen ac yn edifarhau. Ystyr edifarhau yw bod rhywun yn gweld ei angen fel pechadur ac yn troi at yr ateb sef Iesu Grist sy'n cynnig gras a maddeuant.

Mae'r gair “pechod” yn air sy'n mynd yn fwyfwy anghyfarwydd i bobl dyddiau yma. Sut mae cyfleu i bobl heddiw fod pawb yn bechadur sydd angen maddeuant?

Er bod y bobl yng nghyfnod Nehemeia wedi crwydro'n bell, mae Esra'n brysio i'w hatgoffa bod Duw yn eu caru nhw beth bynnag a'i fod e'n maddau popeth maen nhw wedi'i wneud. Mae'n bwysig i ni gofio bod y gobaith yna gyda ni heddiw – dyma yw'r 'newyddion da' sydd gyda ni fel eglwys i'w rannu gyda'n cymunedau.

Mae'n bwysig i ni weld bod pawb wedi syrthio'n fyr o safonau Duw, fel pechaduriaid. Ond mae'n bwysicach sylweddoli wedyn bod Duw'n cynnig maddeuant i ni gan fod Iesu wedi delio â'n holl feiau ar y groes.

Ar ôl i Esra atgoffa'r bobl bod Duw yn eu caru nhw a'i fod e wedi gwneud cyfamod â nhw, mae'r parti'n dechrau. "Ewch i ddathlu a mwynhau pryd o fwyd a diod felys, a cofiwch rannu gyda'r rhai sydd heb ddim. Mae heddiw'n ddiwrnod wedi ei gysegru i'r Meistr. Peidiwch bod yn drist — bod yn llawen yn yr ARGLWYDD sy'n rhoi nerth i chi!" Ad. 8:10)

Gan fod efengyl Iesu Grist yn newyddion da, mae lle gan eglwys Iesu Grist i ddathlu trwy'r amser. Yn anffodus, mae delwedd gyhoeddus gan yr eglwys yng Nghymru heddiw o fod yn negyddol, yn beirniadu popeth. Ond dylai Cristnogion gael enw am ddathlu a llawenhau yn barhaus.

Sut mae cyfleu delwedd bositif i bobl o Gristnogaeth? Trefnu parti neu ddathliad fel Esra er mwyn dathlu a rhannu'r newyddion da gyda'n cymunedau? Sut, yn ymarferol, mae gwneud hyn?

Ar ôl sylweddoli eu bod yn bechaduriaid ac yna edifarhau a derbyn maddeuant Duw, mae'r bobl yn Jerwsalem eisiau dechrau newydd (pennod 10). Dyma nhw'n mynd ati i lunio cyfamod, rhyw fath o ddatganiad eu bod nhw am gadw cyfraith Duw. Nid rhyw ddatganiad sy'n cael ei wneud allan o ddyletswydd yn unig sydd gyda ni yn yr hanes yma. Nid mabwysiadu crefydd o reolau sy'n digwydd yma. Beth sydd gyda ni yw pobl sydd â'u calonnau wedi newid. Pobl ag Ysbryd newydd ynddyn nhw. Mewn gair, pobl sydd wir yn dilyn ac yn addoli Duw.

Ydy realiti ein rhyddid yn yr efengyl yn ein cyffroi ni?

Mae sôn yn llyfr yr Actau fod pobl sydd wedi derbyn Duw i'w bywydau gymaint ar dân nes bod pobl yn meddwl eu bod nhw wedi meddwi! Oes yna dân yn llosgi tu mewn i ni? Datganiad yw hwn sydd wedi ei lunio gan bobl sydd ar dân. Trwy'r canrifoedd ers dyddiau Nehemeia mae pobl Dduw wedi llunio datganiadau fel hyn sy'n ganolbwynt i'w bywyd a'u cenhadaeth.

Efallai y byddai'n beth da i chi ddrafftio datganiad sy'n dweud beth yw gwerthodd eich eglwys ac amcanion eich cenhadaeth?

Gall hyn roi nod cliriach i'ch gwaith fel eglwys wrth geisio estyn allan i'ch cymuned.

Gwyliwch clip fideo Sesiwn 6:3

Sesiwn 7

Dyfalbarhau a chadw ffôcws

(Nehemeia 13)

Gwylwch clip fideo Sesiwn 7:1

Ar ôl arwain y gwaith o ailadeiladu'r ddinas mae Nehemeia ac Esra'n arwain y bobl yn ôl i berthynas fyw gyda Duw. Yn y sesiwn olaf yma rydyn ni am droi at bennod olaf Llyfr Nehemeia, pennod 13. Mae'r digwyddiadau sydd yn y bennod yma yn digwydd gryn amser, rai blynyddoedd mae'n bosib, ar ôl y digwyddiadau sydd ym mhennod 12. Erbyn hyn mae Nehemeia wedi gorfod dychwelyd i weithio yn Shwshan lle roedd ar ddechrau'r stori pan glywodd yn gyntaf am y sefyllfa yn Jerwsalem.

Mae'n amlwg fod Nehemeia wedi teimlo rhyw alwad i ddychwelyd eto i Jerwsalem i weld sut roedd pethau'n dod ymlaen. Ar ôl cyrraedd Jerwsalem mae'n dod wyneb yn wyneb â datblygiad trist ac anffodus.

Efallai'ch bod chi'n cofio Tobeia o sesiwn 3? Roedd e'n un o'r bobl oedd yn gwrthwynebu gwaith Nehemeia oherwydd nad oedd yn dilyn Duw. Roedd Eliashif, un o'r Offeiriadon wedi priodi merch Tobeia ac roedd Tobeia wedi defnyddio hyn fel ffordd o gael ystafell yn y Deml i'w defnyddio at ei ddibenion ei hunan yn hytrach nag i storio pethau at briod waith y Deml, sef addoli y Duw byw. Darllenwch adnodau 4 i 9.

**Oes perygl i ni adael i ddylanwadau negyddol lithro i mewn i fywyd ein heglwysi?
Sut mae gwarchod yr eglwys rhag gwyro oddi wrth ei phennaf bwrpas sef addoli Iesu ac arwain eraill at Iesu?**

Wrth gerdded o gwmpas y Deml a'r ddinas, mae Nehemeia yn dod ar draws sawl peth arall sydd wedi mynd o'i le. Yn gynt yn y llyfr, roedd Nehemeia yn dysgu'r bobl ei bod hi'n bwysig cefnogi a chyfrannu i waith y Deml ym mhob ffordd bosib gan gynnwys cefnogi gwaith y Deml yn ariannol. Yn anffodus, roedd y bobl wedi mynd yn ddiog ac anghofio am y cyfrifoldeb yma (Ad. 10-11).

Os ydyn ni o ddifri am fywyd a chenhadaeth yr eglwys mae'n bwysig i ni roi yn hael o'n harian a'n hadnoddau i'r gwaith. Sut gallwn ni fod yn stiwardiaid cywir o'n cyfoeth a chael calon hael wrth roi arian tuag at fywyd yr eglwys?

Yn adnodau 15 i 17 mae Nehemeia yn adrodd bod pobl Jerwsalem wedi syrthio yn ôl a dechrau masnachu eto ar y Saboth. Arwydd yw hyn o broblem ddyfnach sef eu bod nhw'n cyfri arian a'u gwaith yn bwysicach na Duw ei hun. Mae cadw'r 'Sabath Cymreig' wedi dod yn amhosib erbyn hyn gan ein bod ni'n byw mewn gwlad secwlar. Ond mae'n bwysig i Gristnogion wyllo nad ydyn ni'n gadael i ofalon eraill bywyd gymryd y lle pwysicaf yn ein bywyd. Iesu yn unig ddylai fod yn y canol.

Sut mae gwarchod ein hunain rhag gadael i'n gwaith neu ein diddordebau (sydd yn iawn yn eu lle) gymryd lle lesu fel y peth pwysicaf yn ein bywydau?

Yn adnodau 23 i 27 mae Nehemeia yn gweld bod rhai o'r Iddewon wedi priodi merched o wledydd eraill ac mae hyn yn ei boeni. Mae'n eithriadol bwysig ein bod ni'n deall cyd-destun yr adnodau yma. Nid gwrthwynebu priodasau cymysg mae Nehemeia fel yr oedd pobl â thueddiadau hiliol yn gwrthwynebu priodasau cymysg. Yng nghyfnod Nehemeia roedd y cenhedloedd eraill yn dilyn duwiau eraill, felly pryder Nehemeia oedd y byddai rhai o'r Iddewon yn troi cefn ar ddilyn y gwir Dduw ac yn dewis dilyn duwiau y cenhedloedd eraill dan ddylanwad eu gwŷr a'u gwragedd.

Mae'r cyd-destun yn wahanol iawn i'r hyn rydyn ni'n ei wynebu heddiw. Efallai mai'r wers yn y fan yma yw i ni wyllo pwy yw'r dylanwadau sydd arnon ni.

Ydyn ni'n amgylchynu ein hunain â phobol sy'n ein helpu i ddyfnhau ein perthynas â lesu neu ydyn ni'n treulio amser gyda phobol sy'n tynnu ein sylw oddi ar lesu?

Ar un wedd, mae'r hanes gwych yma o Lyfr Nehemeia yn gorffen yn drist iawn. Rydyn ni wedi gweld Duw yn arwain Nehemeia a'r bobl i ailgodi eu dinas. Rydyn ni wedi gweld Duw yn adfer bywyd ysbrydol y bobl a'r bobl yn ymateb gydag addoliad newydd. Ond ar y diwedd fan hyn, rydyn ni'n gweld bod y bobl wedi mynd yn ôl i'w hen ffyrdd, wedi anghofio am ffyddlondeb yr Arglwydd.

Mae'n debyg mai'r wers ar ddiwedd y gyfres yma o astudiaethau ar Nehemeia yw bod yna gyfrifoldeb arnon ni i lynu wrth yr Arglwydd a glynu wrth yr hyn sy'n dda. Ni fydd y llwybr o adfer eglwys lesu Grist yng Nghymru yn llwybr hawdd. Ond mae gyda ni obaith gan fod Duw yn derbyn pawb sy'n galw arno a bod yr Ysbryd Glân yn gweithio o fewn ei eglwys.

Mae'r Apostol Paul yn siarad am redeg y ras. Er bod ein bywyd Ysbrydol ni'n dechrau a gorffen gyda Duw wrth y llyw, mae cyfrifoldeb arnon ni i redeg y ras ac mae yna dri adnodd pwysig i'n helpu:

1. **Gweddi.** Roedd Nehemeia yn weddiwr mawr. Mae gweddi yn gyfle i gyflwyno pethau i Dduw ac yn gyfle i wrando ar ewyllys Duw ar ein cyfer ni fel unigolion ac fel eglwys.
2. **Y Beibl.** Roedd Nehemeia yn mynnu bod y bobl yn troi yn ôl dro ar ôl tro i ddarllen cyfraith Duw. Mae gyda ni gyfoeth i'n tywys ar hyd y daith.
3. **Yr Eglwys.** Ni all neb fod yn Gristion ar ben ei hun. Yn hanes Nehemeia, nid hanes unigolion sydd yma ond stori pobl gyda'i gilydd mewn cymundeb â Duw ac mewn cymundeb â'i gilydd.

Sut y gallwn ni ddefnyddio'r tri arf neu adnodd yna i'n helpu i redeg y ras a pheidio â chlofffi fel mae pobl Jerwsalem yn anffodus wedi gwneud ar ddiwedd yr hanes?

Mae hanes Nehemeia yn dysgu sawl peth pwysig i ni heddiw. Roedd gan fywyd Nehemeia bwrpas pendant ac roedd e'n gadael i Dduw ei arwain. Roedd Nehemeia yn gwneud yr hyn oedd yn iawn gerbron Duw, roedd yn ofni Duw nid dynion.

Ond, wrth gloi, mae'n bwysig cofio nad *Superman* oedd Nehemeia. Er nad oes unrhyw bechodau neu gamweddau mawr yn cael eu datgelu amdano yn yr hanes rhaid i ni gofio mai person cyffredin fel chi a fi oedd e. Dyn cyffredin yn gwneud yr anghyffredin trwy nerth Duw.

Gobeithio bod Duw wedi siarad gyda ni heddiw a dangos ei ewyllys i ni yn union fel y dangosodd ei ewyllys i Nehemeia a'i dŷm 2,500 o flynyddoedd yn ôl. Gobeithio bod yr hanes yma wedi'ch ysbrydoli i ddilyn, addoli a gwasanaethu Iesu gyda'ch gilydd yn eich cymunedau chi.

Gwylwch clip fideo Sesiwn 7:3